

TABELA XLIV

Miejsca założenia gniazd bociana białego w gminach Czerwin i Troszyn w roku 1974
 Nests location of the White Stork in the district of commons of Czerwin and Troszyn in 1974

Miejsce założenia gniazda Nest location	Liczba gniazd Number of nests	Procent gniazd Per cent of nests
Budynki z dachem miękkim (strzecha itp.) Buildings covered with soft materials (straw, reed, rush)	89	94,7
Budynki z dachem twardym (dachówka itp.) Buildings covered with hard materials (tile, eternit, roofing paper)	—	—
Budynki ogółem Buildings — total	89	94,7
Kominy, wieże, ruiny Chimneys, towers, ruins	—	—
Stopy linii elektrycznych i telefonicznych Telegraph and electric poles	—	—
Drzewa Trees	5	5,3
Inne Others		
Razem Total	94	100,0

15

**Wyniki inwentaryzacji gniazd bociana białego w północno-wschodniej części powiatu
 Mońki w 1974 roku**

Tomasz Wesółowski

W dniach od 5 do 8 lipca 1974 roku skontrolowano część byłego powiatu Mońki, w granicach administracyjnych sprzed 1 stycznia 1973 r. Granicami badanego obszaru, zajmującego 170 km², są: od południa rzeka Narew, od wschodu wieś Ruda, od północy wieś — Krypno Kościelne, Długołęka, Rekle, Białobrzeskie, Krynica i Szorce, od zachodu Szorce, Krynica, Szafranki i Zajki. Na obszarze tym znajduje się kilka kompleksów łąk (wzdłuż Narwi, Jaskranki, Nereśli) oraz południowo-wschodnie fragmenty Bagien Biebrzańskich i jeden niewielki kompleks

leśny. Krajobraz powiatu jest wybitnie rolniczy, stosunkowo słabo zmieniony przez człowieka; brak tu większych zakładów przemysłowych.

Skontrolowanie tak małego wycinka terenu nie upoważnia do żadnych dalej idących wniosków, jednak próba $HP = 82$ jest na tyle duża, że obliczone współczynniki reprodukcji ($JZa = 0,94$, $JZm = 1,88$) są prawdopodobnie reprezentatywne dla lokalnej populacji (tab. XLV).

TABELA XLV

Wyniki inwentaryzacji gniazd bociana białego w północno-wschodniej części byłego powiatu Mońki w latach 1973—1974

Results of White Stork nests census in the north-east part of district of Mońki in 1973—1974

Rodzaj danych	Liczba gniazd		Rodzaj danych	Liczba gniazd		Rodzaj danych	Wartość	
Data	Number of nests		Data	Number of nests		Data	Value	
	1973	1974		1973	1974		1973	1974
H	82	97	HPm 5	—	—	JZG	197	75
HP	75	82	HPm 4	23	—	(JZG)	(213)	(77)
HB		4	HPm 3	25	6	JZa	2,84	0,94
HE	2	3	HPm 2	15	23	JZm	3,13	1,88
HO		7	HPm 1	—	11			
Hx	5	1	HPm x	5	1	StD	44,1	48,2
			HPo (m)	3	12			
Pm	68	41	HPo (—)	1	9	WiSt	—	100
HPo	7	41	HPo —	1	1			
HPx	—	—	HPo x	2	19			

Równocześnie zbierano dane o wielkości lęgów w poprzednim roku, które są zapewne obarczone większym błędem niż dane z roku 1974 i nadają się tylko do mniej dokładnych porównań. Uzyskano informacje o lęgach z 75 gniazd. W 1973 r. wskaźniki reprodukcji wynosiły $JZa = 2,84$, $JZm = 3,13$. Różnica wskaźników pomiędzy obu latami jest zbyt wysoka, aby mogła być dziełem przypadku lub mniejszej dokładności danych z roku ubiegłego i wskazuje na wyraźnie wyższą udatność lęgów w roku 1973. Wyniki tylko z dwóch lat nie dają podstaw do wnioskowania o kierunkach zmian w populacji, prawdopodobnie istotniejsze jest tu zdanie miejscowej ludności, która zgodnie stwierdza wyraźny spadek liczebności w ostatnich latach. Przyczyn może być wiele. W lokalnych warunkach, jak się wydaje, jedną z nich może być szybko następująca wymiana strzech na materiały ogniotrwałe (blacha, eternit, dachówka), gdyż na tym terenie nie prowadzono żadnych większych robót melioracyjnych. Przykładowo, 20—30% zajętych w tym roku gniazd zostanie do następnego roku zniszczone w związku ze zmianą pokrycia

TABELA XLVI

Miejsca założenia gniazd bociana białego w północno-wschodniej części byłego powiatu Mońki w latach 1973—1974

Nests location of the White Stork in the north-east of district of Mońki in 1973—1974

Miejsce założenia gniazda Nest location	Liczba gniazd Number of nests	Procent gniazd Per cent of nests
Budynki z dachem miękkim (strzecha itp.) Buildings covered with soft materials (straw, reed, rush)	80	82,5
Budynki z dachem twardym (dachówka itp.) Buildings covered with hard materials (tile, eternit, roofing paper)	10	10,3
Budynki ogółem Buildings — total	90	92,8
Kominy, wieże, ruiny Chimneys, towers, ruins	—	
Słupy linii elektrycznych i telefonicznych Telegraph and electric poles	3	3,1
Drzewa Trees	4	4,1
Inne Others	—	
Razem Total	97	100,0

TABELA XLVII

Odległość gniazd bociana białego od zamieszkałych zabudowań w północno-wschodniej części byłego powiatu Mońki w latach 1973—1974

Distance of White Stork nests to the nearest occupied house in the north-east part of district of Mońki in 1973—1974

Odległość Distance	Liczba gniazd Number of nests	Procent gniazd Per cent of nests
W obrębie zabudowań i do 100 m od nich On the buildings and up to 100 m	94	96,9
Od 100 do 500 m 100 to 500 m	—	
Powyżej 500 m Over 500 m	3	3,1
Razem Total	97	100,0

dachu, a nowo zakładane gniazda budowane były na strzechach (7 gniazd), słupie elektrycznym (1 gniazdo) i na platformie na przyciętym drzewie (1 gniazdo). Miejsca założenia gniazd bocianich oraz ich odległości od zabudowań przedstawiono w tabelach XLVI i XLVII.

16

Wyniki inwentaryzacji gniazd bociana białego w powiecie siemiatyckim w latach 1973 i 1974

Henryk Kot

Były powiat siemiatycki, o powierzchni 1655 km², leży w środkowej części Niziny Podlaskiej. Zajmuje południową część Wysoczyzny Bielskiej — pomiędzy rzekami Bugiem i Nurcem. Obszar ten geomorfologicznie zbliżony jest do terenów przyległych, tj. do Wysoczyzn Siedleckiej i Zambrowskiej, ubogi w zbiorniki wodne. Brak tu jezior i stawów. We wschodniej części odpływa w kierunku północnym niewielka rzeczka Nurczyk, biorąca swój początek na terenie powiatu. Większe rzeki nie przepływają przez powiat, Bug i Nurzec — jak już wspomniano — tworzą jego granice. Wzdłuż tych rzek rozciągają się główne kompleksy łąk i pastwisk. Łąki zajmują 5,2% powierzchni powiatu, pastwiska 8,0%, a grunty orne — 50,5%.

Jest to typowy teren rolniczy. Przemysł rozwinięty jest bardzo słabo. Ludność miast stanowi tylko 19,1%, gęstość zaludnienia wynosi 40 osób/km².

Kontrolę gniazd przeprowadzono w dniach od 6 do 12 lipca 1974 r. Starano się również możliwie dokładnie ustalić stan lęgów i inne dane z roku ubiegłego na podstawie informacji uzyskanych od ludności miejscowej. Jednak przy interpretacji danych z 1973 r. należy liczyć się z tym, że mogą one być obciążone większym błędem. Podsumowane wyniki kontroli gniazd przedstawia tabela XLVIII.

Straty w lęgach ustalono na podstawie informacji o liczbie wyrzuconych z gniazd młodych i jaj. Z pewnością są one zaniżone, ponieważ nie ma danych o jajach z zamarytymi embrionami i dlatego w oparciu o uzyskane materiały nie można ustalić wielkości zniesień. Straty w lęgach w 1974 r. były bardzo duże. Według uzyskanych informacji 81 piskląt z 46 gniazd zostało wyrzuconych lub zginęło od deszczu i zimna (być może również z braku pokarmu). Stanowi to około 30,7% ogólnej liczby młodych. Straty w jajach wynoszą 13 sztuk (z 7 gniazd). W 1973 r. zostało wyrzuconych 38 piskląt z 30 gniazd (13,3%) oraz 33 jaja z 20 gniazd. Oczywiście dane te zawierają duży błąd, szczególnie jeżeli chodzi o jaja, których wyrzucenie mogło być łatwo przeoczone przez ludzi.

Liczba młodych na gniazdo zajęte przez parę (JZa) wynosiła 1,23, na gniazdo zaś z młodymi (JZm) 2,10. Te same dane dla roku 1973 wynosiły odpowiednio 2,16 i 2,71. Na tak duże straty w lęgach złożyły się przede wszystkim niekorzystne warunki atmosferyczne w okresie lęgowym. Wiele piskląt zostało zalanych przez długotrwałe deszcze.